

Laskelmia veroreformien vaikutuksista

Kysymys

- 1) Korotetaan kaikkia arvonlisäverokantoja (10/14/24 %) puolella prosenttiyksiköllä.
- 2) Kevennetään ansiotulojen verotusta arvonlisäverokantojen korottamista vastaavalla euromäärällä. Veronkevennys kohdistetaan vuoden 2017 talousarvioesityksen veroperustemuutoksia mukaillen siten, että vaikutus olisi tulonjaollisesti suurin piirtein hallituksen esitystä vastaava.

1. Arvonlisäverotus

Fiskaaliset vaikutukset

Laskelmissa on hyödynnetty valtiovarainministeriön arvioita siitä, kuinka paljon arvonlisäverotulot muuttuisivat staattisesti arvioiden (olettaen että kulutus ei muutu), jos eri arvonlisäverokantoja korotettaisiin yhdellä prosenttiyksiköllä. Luvut ovat vuoden 2017 tasossa.

Taulukko 1: Vaikutus arvonlisäverotuloihin verokannoittain (milj. €)

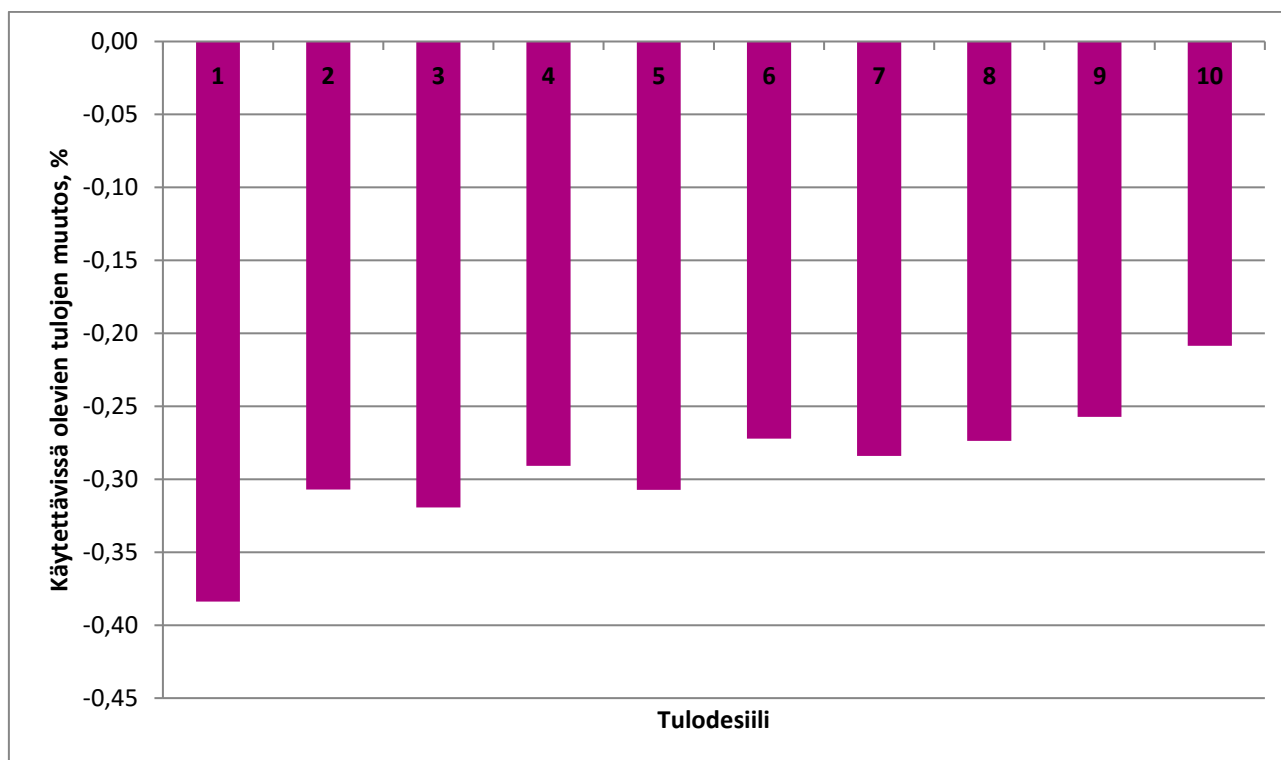
Verokanta (2017)	Veromuutos (+1 %-yks)	Veromuutos (+0,5 %-yks)
10 %	76	38
14 %	176	88
24 %	586	293
Yhteensä	838	419

Vaikutukset tulonjakoon

Arvonlisäveromuutosten vaikutuksia eri tulokymmenysten ostovoimaan on arvioitu tuoreimman kulutustutkimuksen (2012) avulla. Arvonlisäveron muutosten vaikutuksia kotitalouksien ostovoimaan arvioitaessa on oletettu, että arvonlisäveron muutokset siirtyvät täysimääräisinä kuluttajahintoihin ja että hintamuutokset eivät vaikuta kotitalouksien käyttäytymiseen. Arvonlisäverotuksen muutosten vaikutuksia kotitalouksien ostovoimaan arvioidaan vähentämällä kotitalouden käytettävissä olevista tuloista arvonlisäveron (ja tiettyjen valmisteverojen) määrä. Siten arvonlisäveron korotus heikentää kotitalouden ostovoimaa.

Veromuutos +0,5 %-yks

Gini-kertoimen muutos (%-yks.): +0,03

Kuvio 1: Reformin vaikutus eri tulokymmenysten ostovoimaan (%)

Arvonlisäverotuksen kiristäminen nostaa kuluttajahintoja ja normaalisti tällä olisi vaikutusta myös indeksiin sidottuihin sosiaalietuuksiin. Arvonlisäverotuksen kiristäminen korottaisi siten indeksisidonnaisia etuuksia, joka kompensoi osittain ostovoiman heikentymistä niillä kotitalouksilla, jotka saavat indeksisidonnaisia etuuksia. Koska hallitus on päättänyt jäädyttää indeksit vuosille 2017-2019, tätä vaikutusta ei ole näissä laskelmissa huomioitu.

2. Ansiotuloverotus

Laskentamenetelmä:

<u>Käytettävä malli:</u>	SISU-mikrosimulointimalli
<u>Käytettävä aineisto:</u>	800 000 henkilön rekisteriaineisto
<u>Aineistovuosi:</u>	2014 (ajantasaistettu VM:n syksyn ennusteella v. 2017 tasoon)
<u>Lainsäädäntövuosi:</u>	2017 (talousarvioesityksen mukaisesti)

Laskelmassa tarkastellaan hallituksen talousarvioesityksen mukaisten veroperustemuutosten vaikutusta verrattuna vuoden 2016 lainsäädäntöön sekä RKP:n esittämää ansiotuloverojen kevennystä verrattuna vuoden 2017 talousarvioesityksen mukaiseen tilanteeseen. Vuoden 2017 veroperustemuutoksista on huomioitu ansiotuloverotukseen kohdistuvat hallituksen päättämät muutokset ml. valtion tuloveroasteikon inflaatiotarkistus. Tarkastelu ei kuitenkaan koske kotitalousvähennyksen korotusta, korkovähennyksen leikkausta, yrittäjätulovähennystä eikä talousarvioesityksessä mainittua 30 miljoonan euron veronkevennystä pienille palkkatuloille (jonka toteutustavasta ei ole vielä tietoa).

Laskelmat on tehty vuoden 2017 tasossa siten, että vuoden 2016 lainsäädännön mukainen tilanne vastaa muilta osin vuoden 2017 lainsäädäntöä, ja poikkeuksena ovat vain tarkastelunkohteena olevat veroperustemuutokset (eli sekä perusurassa että reformeissa esim. sosiaalivakuutusmaksut ovat vuoden 2017 tasossa). Laskelmassa huomioidaan myös valtiovarainministeriön talousarvioesityksestä indeksiin sidottujen etuusperusteiden leikkaus 0,85 prosentilla, joka vaikuttaa verotuksessa eläketulovähennyksiin kaikissa eri vaihtoehdoissa (perusurat ja reformit).

RKP:n ansiotuloveroreformi on tehty vuoden 2017 talousarvioesityksen veroperustemuutosten lisäksi. Reformi on kalibroitu toimeksiannon mukaisesti skaalaamalla hallituksen veroperustemuutoksia lineaarisesti ylöspäin, kunnes on saavutettu arvonlisäverokantojen korotusta vastaava verotulojen väheneminen. Veronkevennykset kohdistuvat tällöin luonnollisesti hieman korkeammille tulotasoille kuin hallituksen esityksessä, mutta tulojaollisesti lopputulos on hyvin samankaltainen.

Vero- ja maksuperusteet ovat 15.9 julkaistun talousarvioesityksen ja julkaistujen budjettilakiesitysten mukaiset. RKP:n ansiotuloveroreformi on toteutettu muutoksilla tulonhankkimisvähennykseen, perusvähennykseen, työtulovähennykseen, valtion tuloveroasteikkoon, eläketulovähennyksiin sekä eläketulon lisäveroon. Tarkat parametrimuutokset on esitetty liitteessä 1.

Laskelmissa on käytetty vuoden 2016 kunnallisveroprosentteja.

Fiskaaliset vaikutukset (RKP - 2017 TAE)

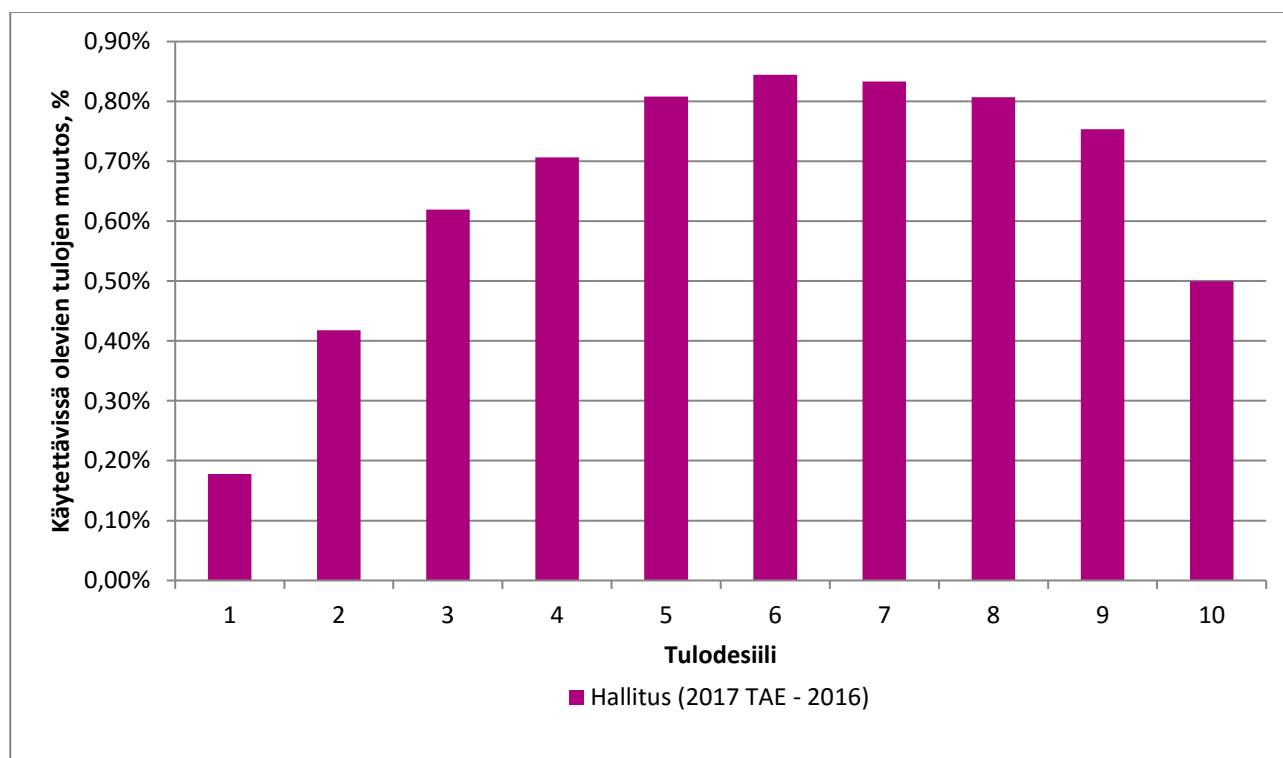
Vaikutus verotuloihin yhteensä: -421 milj. euroa

Vaikutukset tulonjakoon

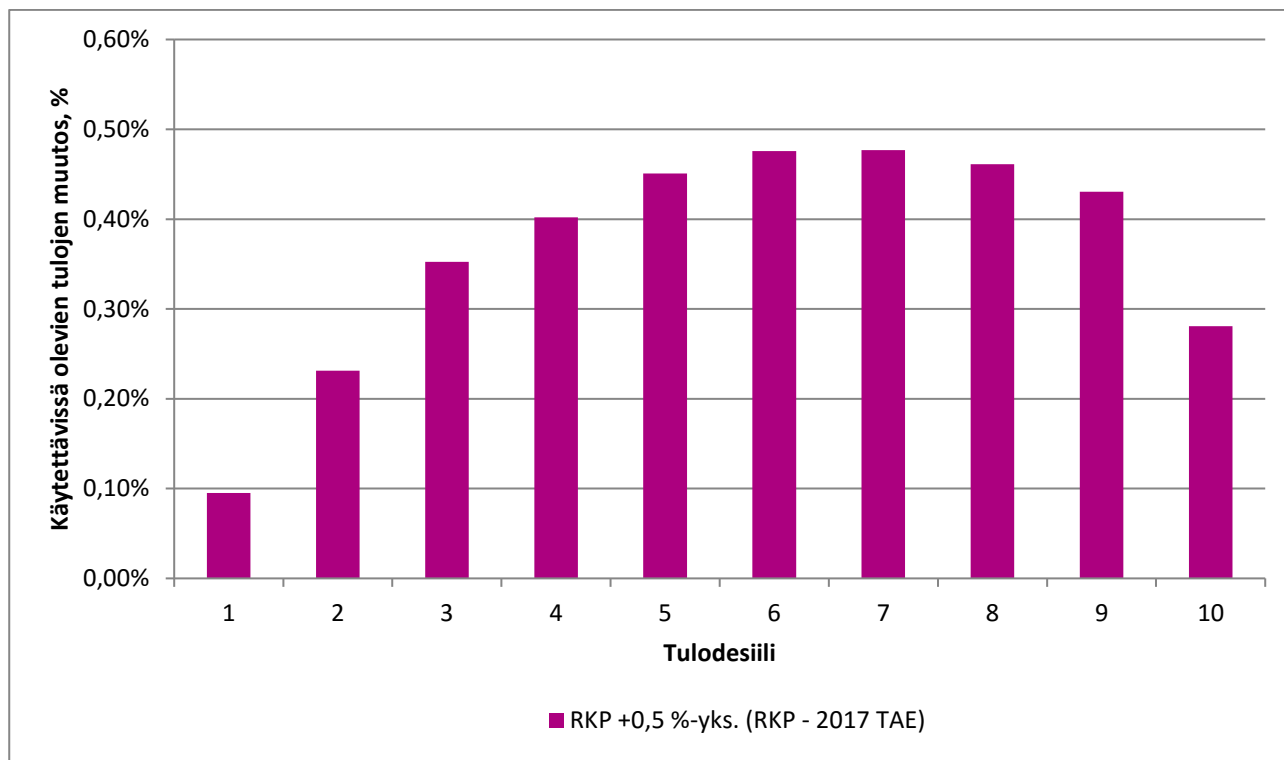
Gini-kertoimen muutos (2017 TAE - 2016): +0,01 %-yks.

Gini-kertoimen muutos (RKP - 2017 TAE): +0,00 %-yks.

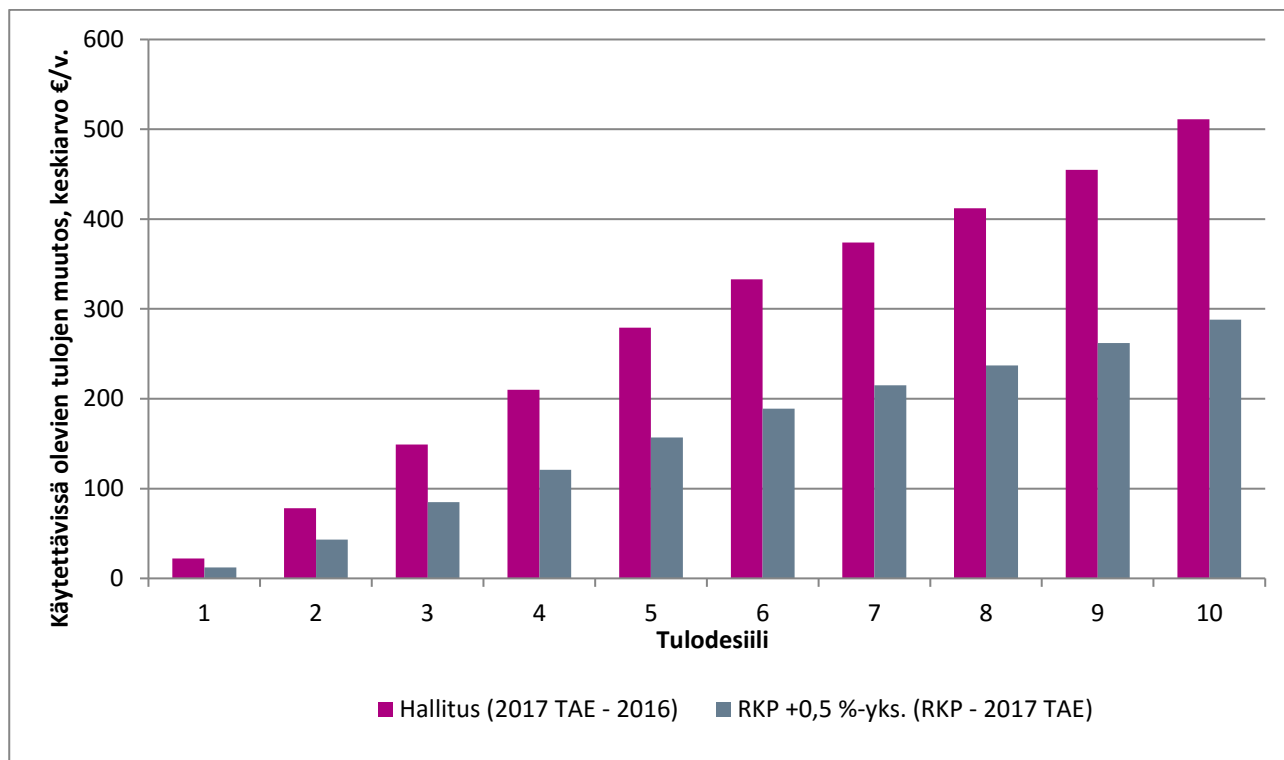
Kuvio 2: Reformien vaikutus eri tulokymmenysten käytettävissä oleviin tuloihin (2017 TAE - 2016), %

Kuvio 3: Reformien vaikutus eri tulokymmenysten käytettävissä oleviin tuloihin (RKP - 2017 TAE), %

Kuvio 4: Reformien vaikutus eri tulokymmenysten käytettävissä oleviin tuloihin keskimäärin/kotitalous, €/v.

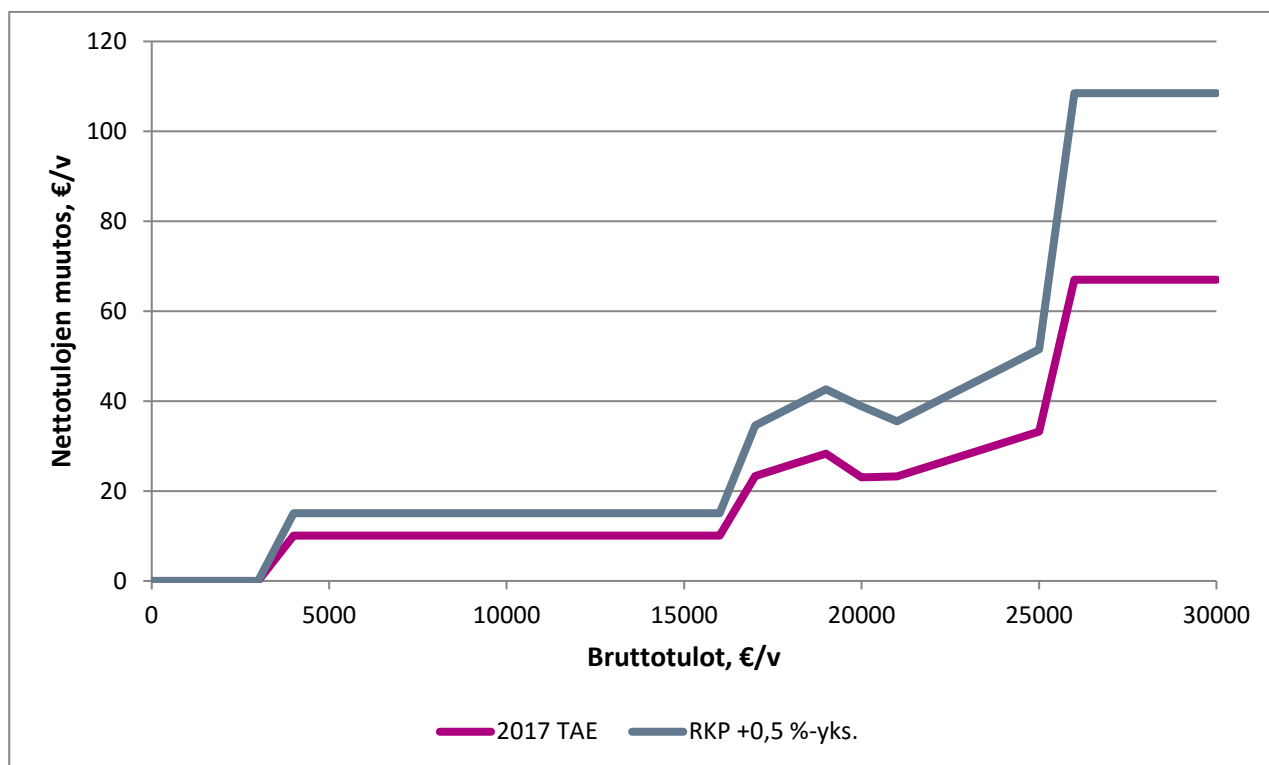
Esimerkkilaskelmia

Esimerkkilaskelmien oletukset:

- **Esimerkkilaskelmat kuvaavat muutosta vuoden 2016 lainsäädännön mukaisiin veroperusteisiin verrattuna, kun huomioidaan vain tarkastelun kohteena olevat veroperustemuutokset (ks. laskentamenetelmä yllä)**
- Laskelmissa on käytetty vuoden 2016 keskimääräistä kunnallisveroastetta
- Kirkollisveroa ei ole laskelmissa huomioitu, vaan se on tulkittu vapaaehtoiseksi maksuksi
- Esimerkkihenkilöllä ei ole lapsia, jonka vuoksi lapsivähennystä ei huomioida
- Verovähennyksistä on huomioitu ainoastaan ns. viran puolesta tehtävät vähennykset
- Esimerkkihenkilö on alle 53-vuotias

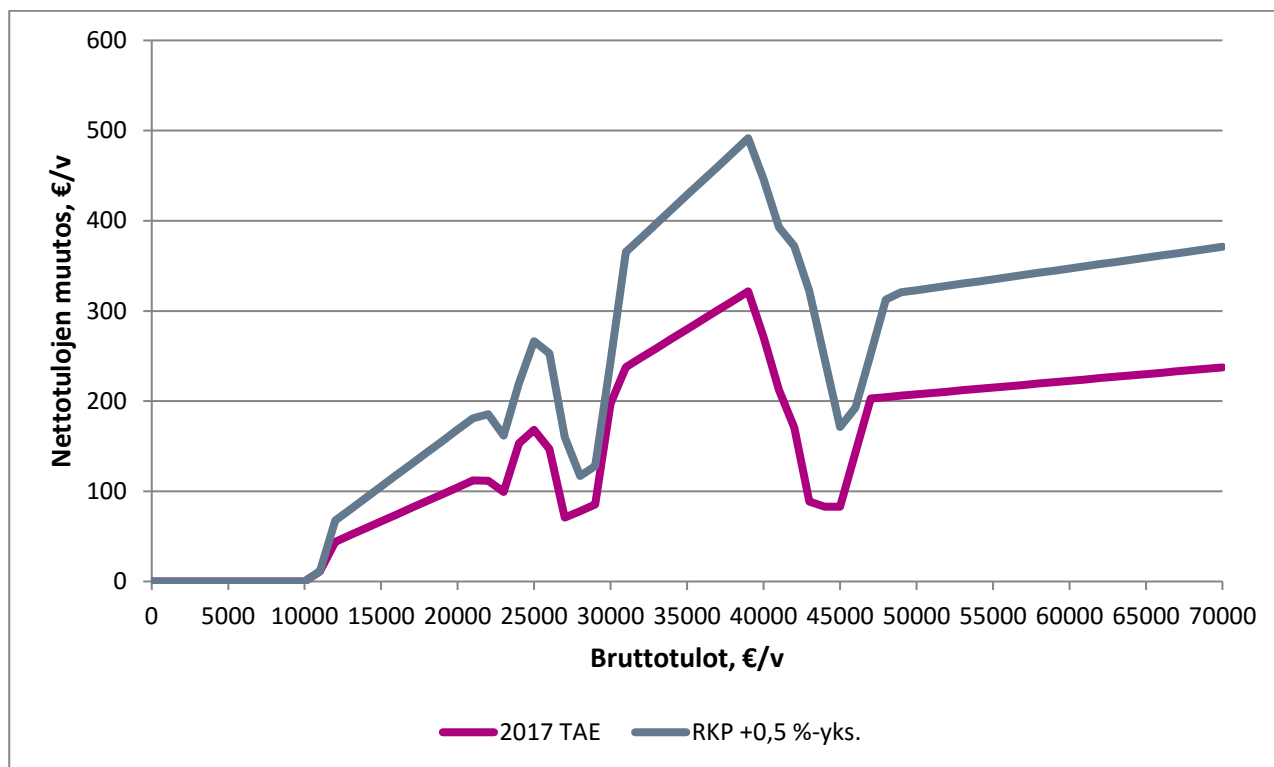
Päivärahatulon saaja

Kuvio 5: Reformien vaikutus nettotuloihin (€/v) eri tulotasoilla, päivärahatulo (muutos v. 2016 verrattuna)

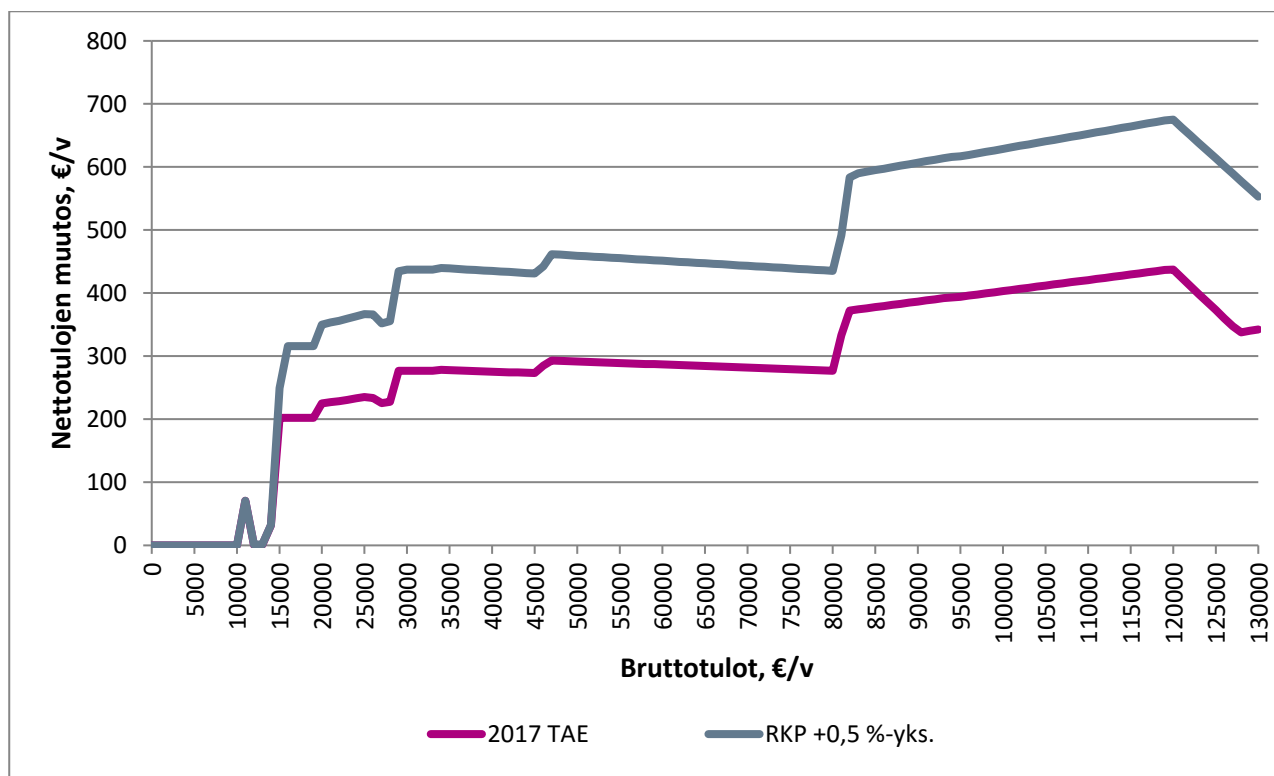
Eläketulon saaja

Kuvio 6: Reformien vaikutus nettotuloihin (€/v) eri tulotasoilla, eläketulo (muutos v. 2016 verrattuna)

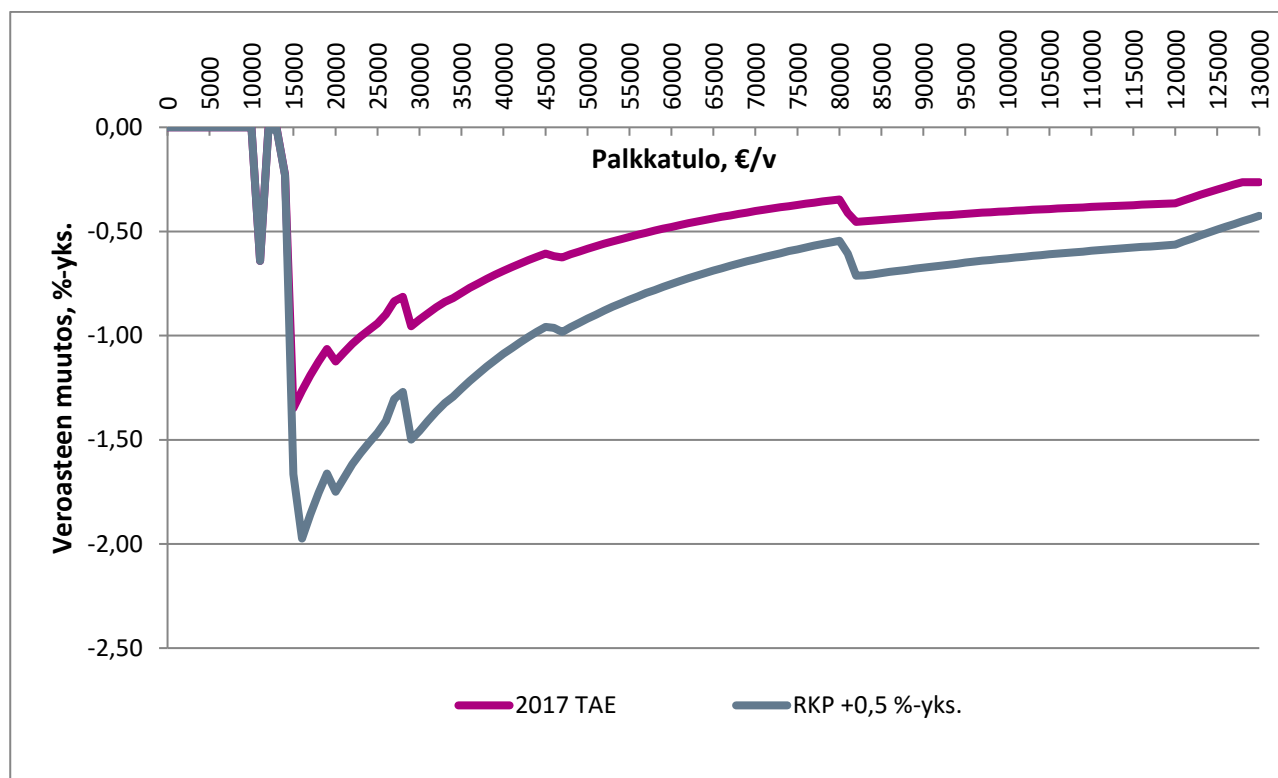

Palkkatulon saaja

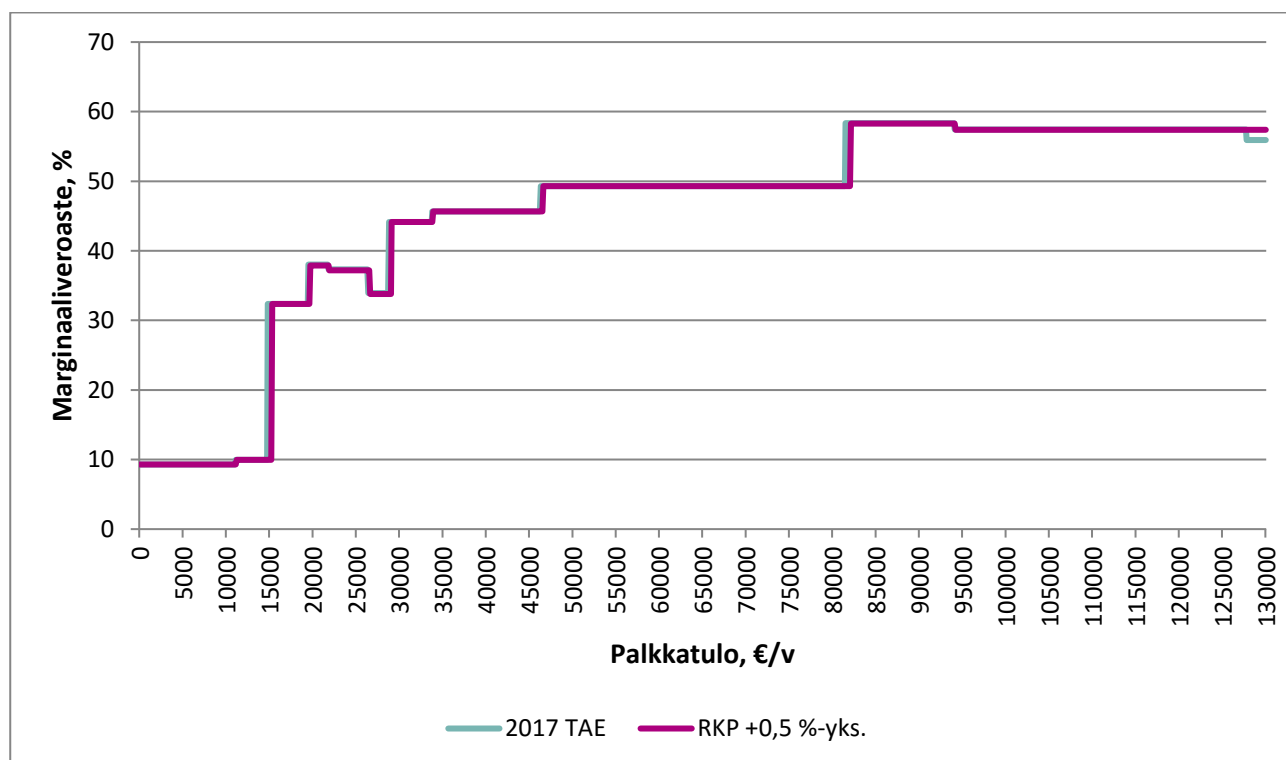
Kuvio 7: Reformien vaikutus nettotuloihin (€/v) eri tulotasoilla, palkkatulo (muutos v. 2016 verrattuna)

Kuvio 8: Reformien vaikutus veroasteeseen (%-yks.) eri tulotasoilla, palkkatulo (muutos v. 2016 verrattuna)

Kuvio 9: Marginaaliveroaste (%) eri tulotasoilla, palkkatulo

3. Reformien dynaamisista vaikutuksista

Eri veromuotojen kokonaistaloudellisia vaikutuksia on käsitelty kattavasti mm. ns. Hetemäen verotyöryhmän [väli- ja loppuraportissa](#) (2010). Raporteissa käsitellään myös laajemmin verotuksen rakenteen ja talouskasvun välisiä talousteoreettisia mekanismeja. Verotyöryhmä tiivistää aihetta käsittelevän empiiriset tutkimustulokset toteamalla, että ansio- ja yritystuloveroilla näyttäisi olevan kaikista negatiivisin vaikutus talouskasvuun, kun puolestaan kaikkein vähiten haitallisia veroja talouskasvun kannalta olisivat arvonlisävero ja kiinteistövero (ks. esim. väliraportin sivu 37). Lisäksi mm. [Eerola](#) (2009) toteaa kirjallisuuskatsaukseen nojaten, että kuvatus kaltaisen verotuksen rakenteellisen muutoksen vaikutus näyttäisi olevan suurempi lyhyellä kuin pitkällä aikavälillä.

Verotyöryhmän loppuraportissa esitettiin mm. RKP:n reformin kaltaista verotuksen painopisteen muuttamista ansiotuloverotuksesta kulutusverotuksen suuntaan. Verotyöryhmän ehdotus oli tosin fiskaalisesti merkittävästi suurempi ja ansiotuloverotuksen kevennykset kohdenettiin esityksessä vain työtuloihin. Työhön osallistumisen kannustimien parantamiseksi verotyöryhmä päätyi esityksessään painottamaan työtulojen veronkevennyksissä erityisesti pieniä palkkatasoja sekä ylimpien rajaveroasteiden alentamista. RKP:n reformissa veronkevennyksen painopiste on verotyöryhmän esitykseen verrattuna melko samankaltainen lukuun ottamatta ylimpiä rajaveroasteita. RKP:n reformissa kuitenkin merkittävä osa veronkevennyksistä kohdistuu myös päiväraha- ja eläketuloihin. Puhtaasti työnteon kannustimien näkökulmasta veronkevennyksen kohdistuminen päiväraha- ja eläketuloihin ei ole optimaalista. Toisaalta jos veronkevennykset kohdennettaisiin vain työtuloihin ja esimerkiksi myös ylimpiä rajaveroasteita alentamalla, olisi se tulonjaollisesti nyt toimeksiannossa esitetyn reunaehdon (neutraali tulonjakovaikutus) kanssa ristiriidassa, kuten verotyöryhmän loppuraportin tulonjakolaskelmistakin voi päätellä.

Talousarvioesityksen mukaisista ansiotuloveroperusteiden muutoksista on esitetty karkea työllisyysvaikutusarvio hallituksen esityksessä ([HE 135/2016](#)). Lisäksi kun viimeksi arvonlisäverokantoja korotettiin vuonna 2013, hallituksen esitykseen sisältyi myös kokonaistaloudellisia arvioita (ml. hinta- ja työllisyysvaikutukset; ks. [HE 89/2012](#)). Näiden erillisten vaikutusarvioiden soveltaminen sellaisenaan tässä muistiossa esitettyihin laskelmiin on kuitenkin useista syistä ongelmallista ja epävarmaa.

Myös verotyöryhmän raporteissa käsitellään dynaamisia vaikutuksia lähinnä talousteorian sekä aikaisempien empiiristen tutkimusten pohjalta eikä työryhmä esitä omia kvantitatiivisia arviota reformin dynaamisista vaikutuksista. Loppuraportissa (s. 19) todetaan, ettei esitettyjen reformien käyttäytymisvaikutuksia voida luotettavasti arvioida kvantitatiivisesti. Myöskään tietopalvelulla ei ole mahdollisuutta (eikä välineitä) arvioida reformin kokonaistaloudellisia vaikutuksia tarkemmin.

Liite 1: Ansiotuloveroreformieja koskevat veroperusteiden muutokset

	2016	2017 TAE	RKP
Valtion tuloveroasteikko			
1. tuloraja	16 700	16 900	17 000
2. tuloraja	25 000	25 300	25 500
3. tuloraja	40 800	41 200	41 400
4. tuloraja	72 300	73 100	73 600
1. marg.vero-%	6,5	6,25	6,1
2. marg.vero-%	17,5	17,5	17,5
3. marg.vero-%	21,5	21,5	21,5
4. marg.vero-%	31,75	31,5	31,4
Vero 1. rajalla	8	8	8
Vero 2. rajalla	547,5	533	526,5
Vero 1. rajalla	3 312,5	3 315,5	3 309
Vero 2. rajalla	10 085	10 174	10 232
Perusvähennys			
Enimmäismäärä	3 020	3 060	3 080
Vähennemisprosentti	18	18	18
Työtulovähennys			
Enimmäismäärä	1 260	1 420	1 510
Tulojen alaraja	2 500	2 500	2 500
Kasvuprosentti	11,8	12	12,1
Tulojen yläraja	33 000	33 000	33 000
Vähennemisprosentti	1,46	1,51	1,54
Valtionverotuksen eläketulovähennys			
Prosentti	44	38	35
Kerroin	3,8	3,81	3,816
Kunnallisverotuksen eläketulovähennys			
Prosentti	54	51	49
Kerroin	1,39	1,393	1,395
Eläketulon lisävero			
Lisäprosentti	6	5,85	5,76
Tuloraja	45 000	47 000	48 100
Tulonhankkimisvähennys			
Määrä	620	750	825